

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy órára 1 frt — kr.
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizetési helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reclámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.
 Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak.

Szinay Gyula beszéde

Hajdúvármegye május 14-iki közgyűlésén.

Hajdúvármegye kiterő határozatát, melyet csütörtöki közgyűlésén hozott a közigazgatás államosításának kérdésében, ígéretünk szerint annak érdeme szerint foglalkozni fogunk. Mielőtt azonban ezt tennők, egész terjedelmében közöljük Szinay Gyula bizottsági tagnak, lapunk főszerkesztőjének, a közigazgatás államosítása ellen Hajdúvármegye legutóbbi közgyűlésén mondott beszédét. Miután e beszéd oly nagy terjedelmű, hogy lapunk mai számának legnagyobb részét igénybe veszi, ezáltal nincs helyünk a közgyűlés határozatának méltatására a szavazás eredményének illusztrálására. A beszédet pedig megszakítani, részletenként közölni nem akartuk, mert akkor a gondolatmenet fonala elveszett volna. Melléklet adásával segíthetünk volna a dolgon, nyerhettünk volna elegendő tért, de a melléklet-adásnak technikai akadályok állottak útjában, oly akadályok, melyek nyomdánk fejlődésével rövid idő múlva el fognak enyészni s akkor rendszeresíthetjük az ünnepi mellékleteket, melyek eddig Debreczenben nem igen voltak divatosak. Ezáltal tehát elnézést kérünk olvasóinktól, mert nem a mi szorgalmunk, vagy áldozatkészségünk hiánya, hanem a kezdet nehézségei okozták azt, hogy a »De b r e c z e n« ma nem jelenhetett meg ünnepi köntösben.

Szinay Gyula beszéde, melyet Hajdúvármegye május 14-iki közgyűlésén a közigazgatás államosítása ellen tartott, következőleg hangzik:

Nem először van alkalmunk, tek. Bizottság ezuttal, e vármegye törvényhatósági közgyűlésében, a szőnyegen forgó tárgyhöz szólni; napirendre került e kérdés — mint mindnyájan jól emlékezhetünk rá — előző közgyűlésekben is egyik, másik törvényhatóság átirata folytán. Azonban megynék az ügy érdemében idáig egy ízben sem nyilatkozott, eddigi tárgyalásainak eredménye a kérdés elől való kitérés lett, azon megokolás alapulvétele mellett, hogy míg a kormány törvényjavaslata előterjesztve nincs: a kormány célzatát ösmernünk, tehát ahhoz szólnunk sem lehet.

Ma azonban a kérdés érdemében való nyilatkozás elől többé nem térhetünk ki, mert előttünk fekszik, — a nyilvánosság bírálata alá van bocsátva az oly sokáig feltve rejtegetett törvényjavaslat, és fájdalom! azzal a nemzet önkormányzati jogáért aggódók aggodalma nagyon is igazolva van, mert e javaslat a közszabadsági jogoknak oly kiméletlen negatívja, a legmeregvebb centralisticus törekvésnek oly megdöbbentő kinyilatkoztatása, a minőre az u. n. államosítás legbüszgőbb szószólói sem számítottak.

Keserűen csalódtak tehát azok, kik biztak a kormány szabadelvű felfogásában, de csalódtak azok is, a kik a nagy fontosságú kérdés érdemében való nyilatkozás elől,

annak idején, az egyes törvényhatóságok gyűlésein azzal a hátulsó gondolattal tertek ki, mert voltak ilyenek is — hogy nem lehetetlen, miszerint a kormány előterjesztendő javaslata oly rohamosan hajtatik majd a képviselőház tárgyalásain keresztül, hogy nem nyílik alkalom annak a törvényhatósági gyűlés elé hozására, mert hiszen a törvényhatóság nagy időközökben tartja gyűléseit, tehát a közbeeső időszakban a javaslat esetleg letárgyalhatatik, s ilyen formán nem kell majd a savanyu almába belekóstolni; és... megszentszontva a népszerűség... lat-szata, a lojalitás megsértése nélkül.

Csalódtak, a kik így gondolkodtak, mert a javaslat sokkal erőszakosabb kézzel nyúl a közszabadság feltékeken ösztöi kincseihez, sem hogy vele rövid néhány hó alatt a törvényhozás is végezhetett volna.

Megvagyok fölötte győződve tek. közgyűlés, hogy az ezen törvényjavaslat ellenében be-terjesztett, s előttünk tárgyalás alatt álló indítvány, az ország legmagyarabb törvényhatóságának, Bocskay nepe vármegyéjének gyűlés-terében nem szorul az en győnge erőm támogatására, hanem lelkesedéssel fog a nélkül is elfogadtatni.

De ha megvagyok is e fölö győződve, és habár nálam sokkal hívatottabbak annyiszor és oly kimerítően világították is meg előttem részint a sajtó, részint a közélet küzdterén e kérdést: mégis szólásra készítek engem a tárgy rendkívüli fontossága, a melyhez hasonló e vármegyének tanácskozási rendjében soha eddigelő elő nem fordult.

Hisz a törvényjavaslatban, — a melynek ellenében az indítvány előterjesztői felirattal kívánnak e törvényhatóság részéről az ország képviselőházához fordulni: nem kevesebb foglaltatik, mint hazánk évezredes önkormányzati jogának feladása.

Az a javaslat többé nem pusztán a merev kinevezési rendszernek, hanem egyszersmind az alkotmányos polgári és közszabadsági jogok teljes confiskálása mellett a legridegebb centralizációnak, az alkotmányos színezetbe öltöztetett absolutizmusnak a javaslata.

Fontos állami érdekeket, — az államiságnak symbolumait képező hatalmi jogokat adott fel e nemzet, vagy hozott áldozatul az 1867-iki kiegyezésnek; ám akkor egy idegen állammal állottunk szemben és menteni vélhették a jogfeladást a kiegyezés megteremtői azzal, hogy ez áldozat nélkül — hitök szerint — a kiegyezés keresztül vihető nem lett volna; — de most, de ma nem állunk szemben idegen hatalommal, nincs még csak képzelti ok sem, a melylyel jogaink feladását, a hatalom részére oda dobását igazolhatnók; az önkormányzati jog feladására nemcsak nem tanit, de sőt az ellenkezőre nyújt példát Európa, sőt a világ összes művelt államainak törekvése: és mégis mi most emeljük föl gyilkos csapásra a fejszét, hogy a fát, az alkotmányos önkormányzat évezredes fáját, — melyet őseink ültettek, növeltek föl nagygyá, növeltek föl erőssé, mely századok viharával küzdve nyújtott a közszabadságnak oltalmat, — meggon-dolatlan kezekkel magunk irtsuk ki.

Válthatik törvénynyé, tisztelt közgyűlés, e törvényjavaslat, de hogy mi, kiket e megye függetlenségére büszké nepe küldött e terembe, — ehez hozzájáruljunk, hogy e törekvés ellen az ország ezen legmagyarabb megyéje a megdöbbenés hangján ne tiltakozzék: azt elhinni képes nem vagyok.

Tudom én tisztelt közgyűlés, nagyon jól

tudom, — mert hisz a közigazgatás gépezetének minden szegével, működésének minden mozzanatával a legteljesebben ösmeretes vagyok, tudom, hogy a mai közigazgatás nem elégíti ki a kívánalmakat, — tudom azt is, hogy önkormányzati jogunk csonka, hogy azon különösen az 1875. évtől lefolyt gyászos időszak súlyos sérelmeket ejtett; de ebből nem e jog eldobása, feladása, hanem ellenkezőleg a jog teljes kiépítése, a közigazgatás megrenott gépezetének nemzeti szellemében, a polgárok alkotmányos jogai szem előtt tartásával eszközölendő kijavítása, s a közigazgatásnak így alakpon — államférfiúi méltó ambícióként — a kor színvonalára emelése kell, hogy következzék.

Sajnos tek. közgyűlés, hogy a mérsékelt ellenzék férfainak és sajtójának évek hosszú során át hangoztatott és pedig bámulatra méltó szívós kitartással soha meg nem szünőleg hangoztatott kezdeményezésére, az u. n. államosítás eszméjét a ma uralkodó kormánypárt magáévá tette. S be kell vallanunk, hogy ez a kölcsönvett eszme veszedelmesen hódít.

Hódít — de miért?

Először azért, mert legió már is azoknak a száma, kiket a nemesebb törekvésekre kevésbé fogékony korunk, — kiket e kor materialisticus áramlata magával ragad s a kik előtt vagy a hatalomnak, vagy az anyagi előnynek szeretete, vagy a megélhetésérti küzdés Eldorádónak festi az államosítás országát; a kik e boldog jövő ábrándjaiba már is annyira bele-élték magukat, hogy készek tüzzel-vassal küzdeni annak eléréséért.

Hódii továbbá azért, mert mint már említettem, a mai önkormányzat a kívánalmakat nem elégíti ki, sőt itt-ott oly visszataszító kínövéseket mutat, hogy a felületes szemlélő hajlandó követ dobni magára az intézményre. Ezeren és ezeren vannak, a kik a nélkül, hogy valaha a közigazgatás ügyeivel foglalkoztak, annak gépezetébe közelebbről csak be is tekintettek volna: pereátot kiáltanak az évszázadok próbáit kiállott intézményre; a kik, hogy a felburjánzott fattyu-hajtásokat kipusztítsák, irtani készek a hatalmas, az életerős törzset, melynek oltalmában éltek meg, sok súlyos századokon át, a közszabadsági jogok esirái.

És ezen ádáz munka honnan és miből indult ki?

Kiindult, mint már jelzem, a mérsékelt ellenzék férfaitól, és egy hiu üres jelszóból, abból nevezetesen, hogy a »municipalizmus nem fér össze a parlamentarizmussal«, hogy »a municipalismus útjában áll a magyar állameszme megvalósításának«, hogy »a municipaliumok védelmére e hazának, e hon alkotmányának többé szüksége nincs, mert ez irányban ma a teljesen megnyugtató szelek fújnak; és ha nem fújának is, ez az elavult intézmény a szabadság megvédésére többé alkalmas nem lehet.«

Hamis, hiu jelszó ez, melyet a ki ajkára vesz, csak kívülről ösmeri azt az önkormányzatot, a melyet elítél; a történelmet pedig mint csak a multak krónikáját tekinti, de azt annak főcéljában t. i. mint a jövőnek tanulságát, figyelemre nem méltatja.

Hiszzen annak csak alig egy pár évtizede, — tehát a történelmi idősámításban kevesebb egy futó percznél, — mióta az 1866-iki szerencsétlen hadviselés nyomása alatt helyrelett állitva, (ekkor is azonban csak csonkán:) a magyar alkotmány, s országol felettünk egy kiválóan alkotmányos érzelmű fejedelem, kinek

emez erős alkotmányos érzülete biztosíték nekünk arra, hogy míg az országglás gyeplűit a gondviselés e kezekben hagyja, alkotmányunkban sérelemtől nem tarthatunk; de ugyan mi ez a 20-25 év egy nemzet történelmében? mi ez az évszázadokra terjedő mult mellett, a melynek folyamán majd vigan lengett az alkotmányos szabadság zászlója; majd a legridegebb abszolutizmus, a tömlőcz, a vérpad jött el fölvaltani a szabadság verőfényes napját! Minő tanulság annak a tanulsága, a ki a jelen futó napjai fényétől elvakítva, elzárja füleit a történelem évszázados példái tanítása elől!

A hazafiúi könnyelműségnek minő mérteke kell ahoz azt mondani, hogy mert ma egy az alkotmányosság érzésétől áthatott fejedelem ül a trónon: boru hazánk egére soha többé nem vonulhat?

És ha azt a felületesen gondolkozót, ki a multak történelmének nagy tanulságai, mint regény-tárgy felett fut át, — a multak annyiszor ismétlődve változó jelenetei, — ha azon állami kapcsolati t eshetőleges követke z é s e i n e k figyelembe vétele, a mely kapcsolatban mi az Ő felsége uralkodása alatt álló többi országokkal állunk, nem indítja annak megfontolására, hogy az elbizakodottság büni, s egyértelmű a csatavesztéssel: ugyan nem serkenti-e magába szálló megfontolásra a közelmúltak az a megrendítő gyász esete, a mely egyik naptól a másikig, egy végzetes pillanat alatt döntötte sirba a nemzetnek mindazt a szép reményét, a melyet a magyar nemzet szeretetében, alkotmányos intézményei teljes megősmérésében nevelt, s férfivá lett trónörökösünk leendő uralkodásához fűztünk mindannyian.

Ki merte volna csak rövid pár év előtt hinni, hogy ez a remény mind pusztá remény, mely váratlan eloszlásával a bizonytalanság érzetének ad helyet.

A nemzet jövőjével századokra kell számítanunk, s ki volna vakmerő a mi Ausztriával való államkapcsolati viszonyunknál fogva, a biztosíték utolsó védbástyáinak lerontásával bizni e nemzetet a bizonytalan jövő emberileg előre nem látható sorsára?

Hogy a municipalismus nem fér össze a parlamentarizmussal, ezt mint frázist, elhangzani hallottuk eleget, de nem akadt még a mai napig senki, ki ennek igaz voltát csak távolról is bebizonyítani képes lett volna. Üres frázisokkal pedig — ha még oly felkapottak is azok, hogy a sok ismétlés folytán úgy jár is a vele élő, mint a hazug a gyakran ismételt hazugsággal, hogy végre maga is igaznak hiszi, — komoly ügyben, komoly vitában argumentálni nem lehet.

Az alkotmányos szabadságnak épen legfőbb ismerve, hogy mindazon intézményeket, a melyek a szabadság földében gyökeredznek, egyaránt magába öleli, s valamint a törvényhatóság a helyhatóságnak, úgy a parlamentarismus a municipalismusként eszméjét ki nem zárja, sőt oszlopául, támaszául ösméri fel azt.

Hogy önkormányzatunk mai alakjában, kapcsolatban mai közigazgatásunkkal, a szabadságnak minden kívánalmát kielégítő megvédelmezője nem lehet: tökéletesen igaz.

Elösmerem, hogy mai administrationalis állapotaink betegek, nagyon betegek és senki nálam ezek orvoslását élenkben nem óhajtja. 1867-ben a nemzet visszanyervén legalább részben önrendelkezési jogát: az állami élet minden terén rohamosan, lázasan kezdett a fejlődés útján haladni. Fejlődésnek indult a törvényhatósági, a községi önkormányzat terén is. s az 1870-42 és 1871-18 t. cikkek megadták a kiindulási pontot e fejlődéshez. De kévéssel erre bekövetkezett a »fuzió« és ezzel egy oly irányzatnak hatalomra jutása, a melynek fontosabb célja nem volt, mint a »hatalom«-nak megtartása, és a melynek alkotásai egyenesen az önkormányzat vissza fejlesztésére voltak irányítva. Ettől kezdődik az autonomicus jogok részenként való elkobzása és ezzel párhuzamosan a miniszteri hatalom fokozatos kiterjesztése.

Másfélvtizeden keresztül nem alkotott csak egyetlen egy törvény sem, a mely az önkormányzati jogot erősítette volna; de alkotott elég annak következetes megnyirbálására,

és volt gondoskodva arról is, hogy ezek a törvények a gyakorlati életben tulhajtással fogantatosítsassanak, a mi megteremtette lassanként azt a szomorú állapotot, a mely mellett nem a hivatás magaslatára való emelkedés, nem az ügybuzgalom képezi rendszerint többé a végrehajtásra hivatott közegek legnagyobb része ambíciójának tárgyát, — hanem szolgálása a hatalomnak; a mely mellett a felsőbb hatóságok ellenőrzési joga lassanként intézkedési joggá terjesztetett ki; a mely mellett minden legkisebb kérdésben a községet a megyének, a megyét a községgel együtt a miniszternek járszalagjára kötötték; a mely mellett a szabad választási jog, szemben a hatalom képviselőinek kandidatorius jogával, merő illusió.

Azonban a feladat épen az, a kor szabadelvű, szabad eszmék iránti sóvárgó áramlata épen azt teszi kötelességgé, hogy a személyes uralomra vágyás által megkötözött polgári jogok béklyóikból feloldoztassanak, s visszaadassék s rendelkezésre bocsáttassék a haza polgárának mind az a joga, mely őt, és csak is egyedül őt illeti meg.

Nem akarok tekintetes közgyűlés részletekbe bocátkozni, és nem is az én feladatomban, de nem is az én csekely erőmhöz való, hogy programot adjak annak az ideának megteremtéséhez, a melyet mi, a községi és törvényhatósági önkormányzati jogok teljességének tartunk; az elől azonban nem térhetek ki, hogy megnyirbált önkormányzatunk, s ennek keretében mozgó közigazgatásunk, némely kiválób, a javítást legsürgősebben igénylő fogyatkozására rá ne mutassak. Teszem pedig ezt azért, hogy ne mondhasa senki, miszerint mi, kik a divatossá vált u. n. államosítási törekvéseknek ellenzői vagyunk, elítélni tudunk csak, de nincsenek gondolataink, eszméink, a mi általunk is törhetetlennek tartott mai állapotok javítására.

Első sorban rá kell, e feladat teljesítése közben, mutatnom az 1875. óta keletkezett azon törvény alkotásokra, a melyek a bírói hatalom gyakorlásának a közigazgatástól külön választása tekintetében 1869-ben kimondott nagy elv megrontásával, bíráskodási fontos teendők teljesítésére, az enyém-tied kérdésében, s nem ritkán a polgárok szabadsága feletti itélkezésre, bírói minősítéssel, képzettséggel és függetlenséggel nem rendelkező közigazgatási közegeket, hatóságokat biznak meg.

A ki a közszabadsági jogokat biztosítani s minden illetéktelen reá hatástól függetleníteni akarja: annak első teendője legyen ezen a polgárok jogai felett való itélkezésben legfelsőbb fokon a kormány hatalom befolyását biztosító törvények megváltoztatása.

Második helyen rámutatok azokra a törvényalkotásokra, a melyek az önkormányzati jogok gyakorlására hivatott hely- és törvényhatóságokat gyámság alá vetik, és az államhatalomnak azokban az ügyekben is, a melyek államérdeket távolról sem érintenek, a melyek kizárólag községi és törvényhatósági érdekek, — nemcsak felügyeleti, de egyenesen rendelkezési jogot biztosítanak, és a melyek annyira ad absurdum fejlesztettek ki, hogy a magánosok ügyeitől eltekintve, nem képzelhető oly parányi értékű és jelentőségű kérdés, a mely nem hogy miniszteri jóváhagyás nélkül eldönthető, de miniszteri — a község és a megye közakarattal ellenkező — elintézés alá vonható ne lenne.

Míg ez így lesz, míg ezen államférfiúi bölcsességgel párosult valódi szabadelvű felfogás nem segít: addig önkormányzati jogunk szárnyaszegetten vergődik az abszolutizmusra hajló miniszteri hatalom nyügében, mert hogy a mai miniszteri hatalom lényegében abszolutisticus hatalom, azt elvitatni nem lehet.

Lehetetlen rá nem mutatnom arra a körülményre is, hogy törvényeinket, magas elméleti képzettséggel bíró egyének talán, fde gyakorlati ösmerekkel nem dicsekvők készítik, holott az eleven élet számára megfelelő törvényt írni csak az van hivatva, a ki kellő elméleti képességével megfelelő gyakorlati ösmereket egyesít.

Rá kell mutatnom azonban a virilisi intézményt tárgyzó s a választási szabadságot illusoriussá tevő kandidationalis törvényre, a

mely utóbbinak korántsem az a feladata, hogy a tisztviselőre pályázók kérvényei a minősítettség tekintetében elbíraltassanak, hanem hogy a hatalommal szemben a választási jogot üres hanggá tegye.

Ide sorozhatjuk a közigazgatási bizottságról szóló törvényt és illetőleg azokat a későbbi törvény alkotásokat is, a melyek ezen intézmény hatáskörét az önkormányzati jog rovására annyira kiterjesztették, hogy annak a megyei bizottságnak, a melyről a törvény azt mondja, hogy a megye önkormányzati jogát általa gyakorolja, immár alig van más joga, mint egyes bizottságokba a tagok egyrészenek beválaszthatása és némely chablonszerű ügyek intézése.

Az önkormányzati és különösen a választási rendszert itélik el az administratio rosszaságáért, holott a hiba korántsem ebben, de adminisztrációra vonatkozó törvényeink gyarlóságában, gyakran hiányzásában keresendő.

A tisztviselők minősítéséről szóló törvény, a qualificationának, az elméleti képzettségnek oly kis mérvéhez köti a legelőkelőbb állásokat is, a minővel a bírói pályán a legutolsó helyet sem lehetne elfoglalni, sőt »átmenet« czimen az eddig alkalmazásban levőknek alkalmazásban hagyását sőt előléptetését is megengedte — minden qualificatio nélkül is.

Fegyelmi törvényeink, fegyelmi eljárásunk, fegyelmi bíróságaink szerkezete: ezt az intézményt jellegéből kiforgatva egyenesen a hatalom eszközüvé teszik.

A tisztviselők létszámára, fizetésére, a munkakör beosztására vonatkozó törvények és szabályok tarthatatlanok, már pedig rossz beosztás mellett tulterhelt és rosszul díjazott tisztviselőtől jó munkát követelni sem lehet.

A szolgálati pragmatika nálunk teljesen ösmertelen, de annál ösmertebbek a »meghagyások«, a melyekkel a tisztviselő az alispántól le a községi bíróig dirigálva van eljárásában, munkájában, magatartásában.

A politikai élet hullámzásától tisztviselőink nem csak megóva nincsenek, de egyenesen érdemszámba megy — sőt kötelesség a korteskedés.

Eljárási szabályaink fogyatékosak, patriarchálisak, melyekből aztán, az ellenőrzés s kirívó rosszasága mellett, annak a kevésnek is, mi bennök foglaltatik, fele része sem tartatik meg; s valóban hogy a hanyagság, hogy a defraudatio óriási mérvet nem ölt, azt csakis a magyar tisztviselői kar rendkívüli kötelesség és becsületérzésének lehet tulajdonítani.

Tartanak széles e hazában — mert tartani kell — mindenütt hivatal és pénztár-vizsgálatokat, számonkerő székeket; főispán, alispán, küldöttségek, szolgabírák járnak, jönnek, fáradoznak, buzgólkodnak a vizsgálatok tartásában. Csakhogy nagyon kevés kivétellel mik ezek a vizsgálatok? Hát alig egyebek, mint a régi jó idők »eszem-izsom«-jai, olyan »tessék-lássék« fele dolgok, a melyek mellett az esztendő restantiák, a bírálaton alóli, a törvényt semmibe vevő basáskodó intézkedések, úgy nem különben a sikkasztások kitünően megélnék.

Egy szolgabírói hivattal, egy rendezett tanácsu várossal, a melynek vannak polgármesteri, ügyészi, jegyzői, tanácsnoki, rendőrségi, 3-4 pénztári, számvévoí, levéltári, bírói, kezelői, és ezeken kívül szakhivatalai és teljes árszékke, a mely közigazgatási, katonai, kihágási, rendőri, gyámügyi stb. teendőket lát el: a mi vizsgálatunk rövid egy nap alatt végez, és némely formai dolgoktól eltekintve, rendszerint rendben talál mindent.

Tagadhatatlanul gyors eljárás; de nagy kérdés, hogy a gyorsaságban rejülő előny nem az alaposság rovására irandó-e? S vajjon nem volna-e üdvösebb a felügyeleti és vizsgálati rendszernek az a módja, melyet az eljárás szabály p. o. törvényeszéki elnökeink elébe ír, a kik örvendenek, ha egy-egy járásbírói vizsgálatával egy hét alatt elkészülnek.

Nem fárastom tovább a tek. közgyűlés becses türelmét további adatok felsorolásával, csupán levonom az eddig mondottakból a következtetést, miszerint nem ösmerek nagyobb tévedést annál, a mely az administratio rosszaságáért az

önkormányzati rendszert teszi felelőssé és a választási jog megsemmisítésétől várja az üdvöt, holott ha az önkormányzati jog teljes helyre állításával, annak életképessége megadatik és ha az adminisztratív bajain, amelyek egy részére rámutatni bátor voltam, gyökeresen segítünk, s ha mindama feladatok megoldását, amelyek a társadalmi tevékenység határain túl, helyes megoldást nem a centralis állam hatalom, hanem a helyihatóságok működésében nyerhetnek, ezek működése körébe utaljuk: úgy a baj valódi okának ezekben való megszüntetésével megszűnik maga a baj, mert ismétlem, az, hogy a választási rendszer volna oka a bajnak, csak képzelt, sőt jobban mondva, erőltetett feltevés, palástja a hatalmi törekvésnek, mert hiszen 1875 óta egyik törvény a másikat éri, a mely egy-egy tiszti állást elvon a választás alól, s főispáni kinevezésre utal, úgy, hogy ma már a tiszviselő és kezelő személyzetnek majdnem harmadrésze kinevezettek közül áll.

Kérdem tekintetes közgyűlés: javult-e ez által a helyzet?

Elhallgatva saját véleményemet, utalok az államosítási törekvések hívei uton-utfélen hangzott jelszavára, utalok magának a törvényjavaslat indokának kijelentésére, mely szerint az eddigi javítási kísérletek dacára az adminisztratio semmivel nem javult.

No, ha az a körülmény, hogy az alkalmazott egyházmegyéknél előállítás kinevezés útján történik: semmit sem javított a helyzeten, ebből a józan logika szabályai szerint csak az következik, hogy tehát a másik kétharmad rész kinevezése is — gyökeres rendszer változtatás nélkül, szintén nem segít semmit, mert a semmi háromszor véve is csak semmi.

Az államosítási törvényjavaslat pedig, — eltekintve az önkormányzati jogokon ejteni szándékolt sérelmekre tartozó intézkedéseitől, semmi más lényegest, semmi olyat, a mi orvosolásra szolgálna a fenforgó bajoknak, nem tartalmaz és minden sikert csupán és egyedül a kinevezéstől vár.

Figyelmesen tanulmányoztam a javaslatot, figyelemmel kísértém annak bizottsági tárgyalását és én, a ki dicsekvés nélkül közel két évtizedes gyakorlati működésemre hivatkozva állíthatom, hogy ösmerem a közigazgatást gyakorlati oldaláról: jó lélekkel elmerem mondani, hogy az a javaslat, annak sok beszéde, — ha ma rossz az adminisztratio — ennek rossz-ságán javítani hivatva nincs, sőt az egésznek czélja nem is más, minthogy fedezésül szolgáljon a laikus közönség előtt annak a centralistikus törekvésnek, azon kinevezési rendszer életbeléptetésének, a mely magában csak úgy szárazon — aligha volna e veszedelmes irányzat legbuzgóbb pártolóival is elfogadtatható.

En azt a törvényjavaslatot, a mely az önkormányzati jog megmelegvő utolsó részét is elakarja confiscálni.

a mely az annyira elítelt közigazgatási eljárás hiányain segíteni egyetlen egy derekas — gyakorlatias eszmével nem rendelkezik, hanem egyes felkapott, divatos lett jelszavakon lovagol, mint vesszőparipán, —

a mely az országot egyszerre adósává teszi temetelen milliók erejéig az ország árváinak, mert hiszen ki ne látna be, hogy általi kezelésbe menvén át az árvapénznek, ezek jövőre államadósságot fognak képezni, s terhévé válni adósságban ugyis nyakig uszó állam pénztárunknak, —

a mely magát ezt a bizottságot ugyszólván minden jogától megfosztja, mert nem lesz annyi joga sem, hogy fegyelmileg feleletre vonhassa tisztségviselőjét, —

a mely a kinevezett tisztségviselőt fölfelé a legelképezhetőbb függő helyzetbe hozza, s ekként aláztatott szolgává lenni kényszeríti részint az által, mert kötelezi a felsőbb rendeleteknek — felelősség nélkül való végrehajtására, részint az által, mert nem csak hogy függetlenségét nem biztosít számukra, de egyenesen megengedi a »közszolgálat érdekére« való hivatkozással, fegyelmi eseten kívül is az áthelyeztetést, —

a melynek minden tendenciája az, hogy azokat a jogokat, amelyek természetesen a

nemzet-test tagjait, a polgárokat illetik meg, a közszabadság féktelen korlátozásával a centralismusnak, hogy úgy mondjam a miniszteri abszolutizmusnak hozassanak áldozatul:

én elfogadni soha nem tudom, és ugyanazért pártolom az indítványt, hogy e törvényjavaslat törvényerőre emelése ellen vármegyénk, az ország legmagyarabb vármegyéje, emelje föl tiltakozó szavát!

BELFÖLD.

Gondol Dániel, nyugalmazott m. kir. osztálytanácsos, az akadémiának 1845. óta levelező tagja, f. hó 7-ikén Alvinczen hosszas szenvedés után elhunyt.

Az új zirczi apát. Király 6 Felsege e hó 9-én Vajda Ödön, ciszterci-rendű aldozart és előszállási rendi jószágkormányzót a B. Sz. Máriáról nevezett zirczi, pilisi, pásztói és szent-gotthardi egyesült ciszterci-rendű apátságok valóságos apátjává nevezte ki.

Horváth Gyula orsz. gyűl. képviselő — mint az »O. É.« jelenti — lemondott képviselői állásáról. (?)

KÜLFÖLD.

Merénylet a cárevecis ellen. Az orosz hivatalos körök erőnek erejével el akarják hitetni a világgal, hogy az orosz trónörökös ellen Japánban elkövetett merényletnek semmi politikai háttéré nincsen, mert a merénylő örült volt. Ezzel szemben a japáni angol nagykövet azt jelentette az angol külügyminisztériumnak, hogy a merénylőt valószínűleg mások bujtatták föl a tett elkövetésére.

Makacs asszony. Natália exkirályné ugy nyilatkozott környezete előtt, hogy Szerbiát csak abban az esetben fogja önként elhagyni, ha a regenség és a kormány biztositékot nyújt neki az iránt, hogy Szerbiába bármikor, akadálytalanul visszatérhet.

A prágai országos kiállítás f. hó 14-én nyitották meg. Király 6 felségét a megnyitáson Károly Lajos főherczeg képviselte, — 6 tartotta a megnyitó beszédet is német és cseh nyelven.

Ujdonságok.

* Irányi Dániel, az orsz. gyűl. függetlenségi és 48-as part elnöke, a következő felhívást bocsátotta ki:

Az önkormányzat, illetőleg a tisztségviselő választásának fentartása mellett — nem számítva a megyei és városi törvényhatóságok részéről érkezett feliratokat — eddig 528 kérvény adatait a képviselőházhoz hozta. Hány ezer ember írta alá, azt most még nem mondhatom meg, mert össze kellene adni, de azt igenis mondhatom, hogy vannak a kérvények között nagy számmal olyanok, melyeken több száz aláírás látható, sőt a Debreczenből érkezett kérvényeken, mint hallottam, nem kevesebb mint 4000 ember tiltakozott a közigazgatás államosítása ellen; a hol pedig népgyűlések tartottak, ott szintén ezeken meg ezeken fejezték ki hasonló érzelmeiket.

Azonban bármily tekintélyes legyen is már eddig a kérvények és kérvényezők száma, szükséges, hogy ez a mozgalom tovább folytatassék akkor is, ha — a mit mi ellenezni fogunk — a közigazgatási törvényjavaslat a képviselőházban még ezen országgyűlés alatt tárgyalatni fog. Az orsz. függetlenségi és 48-as pártkör (keresési-ut 11. sz.) annál fogva még mindig kész mindazon polgároknak kérvény-mintákat bérmentve küldeni, a kik a végett, bár egyszerű levelező lapon megkeresik.

Irányi Dániel.

* Emlék-oszlop az egyeki réten.

Említettük már, hogy a tiszafüredi régészeti egyesület megkereste Hajdúvármegye közönségét az iránt, hogy a közelgő ezredéves honfoglalási nagy esemény megünneplése alkalmából az egyeki rét átjárás helyén — hol Árpád két vezére: Szabolcs és Tas a szabolcs-szatmárbihari diadalmas hadjáratból visszatérve, hódító seregükkel átmentek a Tiszán és Árpád hadseregével egyesültek — maradandó oszlop

felállításáról gondoskodjék. — Hajdúvármegye csütörtöki közgyűlésén tárgyalván ezen megkeresést, bizottságot küldött ki a végett, hogy e kérdést tanulmányozza, kikutassa, hogy a hagyomány megegyezik-e a történelmi igazsággal, s a teendőkre nézve tegyen előterjesztést a vármegyei közgyűlésnek. Ha az emlékoszlop létesülni fog, ezt az arany-betűs feliratot metszhetik rája: »A megtagadott ösök emlékére emelte azon vármegye közönsége, mely önkormányzati jogainak megvédésére képtelen.«

* Képviselő választók összeírása.

Az 1876-ik évi XVIII. t. czikk 1-ső §-a értelmében az országgyűlési képviselőválasztóknak a jövő 1892-dik évre szóló összeírására a központi választmány által az összeíró küldöttségek a város mind három választókerületére megalakítván: az összeíró küldöttségek elnöki részéről az 1874-dik évi XXXIII. t. czikk 32. §-a nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy a választók névjegyzékének — a rendelkezés alatt álló hivatalos adatok alapján leendő — hivatalbóli kiigazítása a város ház nagytermében folyó évi május 19., 20., 21. és 22-ik napjaiban délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 6 óráig nyilvánosan fog eszközöltetni, mely kitűzött határidőben a választási törvény (1874. XXXIII. t. cz.) 2., 3., 6., 7. és 9-dik §-ai, továbbá az 1875-ik évi VI. t. czikk 1-ső §-a alapján választóképeséggel bíró lakosoknak, a törvény 36-ik §-a szerint szabadságukban áll választói jogosultságuk igazolása végett az illető összeíró küldöttségek előtt személyesen is megjelenhetnek. Debreczenben 1891. május 8. Az összeíró küldöttségek.

* A mi majálisunk. Említettük már, hogy a depr. függetlenségi párt és kör f. hó 23-án majális rendeznek a »Margit-fürdő«-ben. A majálisra szóló meghívók kikerültek a sajtó alól s szétküldésük folyamatban van. A kik tévedésből meghívót nem kapnának, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek az iránt a függetlenségi kör helyiségében jelentkezni. A meghívó így hangzik: »A debreczeni függetlenségi párt és kör által 1891. évi május hó 23-án, szombaton a »Margit-fürdő« disztermében tartandó zártkörű táncszüvegalmra czimzett tisztelettel s barátságosan meghívja a rendezőbizottság. Belépti-jegy személyenként 1 forint. Belépti-jegyek a meghívó előmutatása mellett válthatók a kör helyiségében és este a pénztárnál. Felülfizetések hirlapilag nyugtáztatnak. Jó ízű ételekről és italokról gondoskodva lesz. Kezdeté 8 órakor.«

* Lovizsgálat. Felhivatnak a Debreczen sz. kir. város összes területén levő jószág-tartók, hogy minden — nem a hortobágyi legelőn levő — lovaikat a folyó 1891. évi máj. 19., 20., 21., 22. és 23. napjain, mindenkor reggeli 7 órától esti 7 óráig, katonai czélokra alkalmazhatóság tekintetében megejtendő és ezzel egybekötött egészségügyi vizsgálatra a város istállójához vezessék elő; a mulasztókra a törvényben megszabott 10 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetés fogván alkalmaztatni. A hortobágyi külső legelőn levő lovak a helyszínen fognak megvizsgáltatni. — Debreczen, 1891. május 11. — A városi tanács.

* Debreczeniek Szegeden. Csütörtökön d. u. érkezett meg Szegedre a debreczeni kereskedelmi akadémia 35 növendéke, dr. Bayer Ferencz igazgató, dr. Szánthó Samuel, dr. Öreg János, Szojka Gyula, Fábian Lajos Mór és dr. Vedródy Viktor tanárok kíséretében. Az akadémistákat a szegedi polgári és középkereskedelmi iskola részéről Hegedűs István, ifj. Szmollény Nándor és Hauzer R. Sándor tanárok fogadták és kalauzolták a polgári és középkereskedelmi iskola épületébe, hol az intézet tanári testülete és növendékei várták a vendégeket. Az érkezők jó része a polg. és kereskedelmi iskola növendékeivel, kisebbik részük pedig a »Hétválasztó«-szállodában szállásoltatott el. Este a »Hétválasztó«-ban társasvacsora volt. A tegnapi program a következőképpen volt összeállítva: Délelőtt a Somogyi könyvtár, az Ivánkovits-féle porcellán festészet, Pálffy testvérek paprikagyára, Első sze-

gedi kenderfonó-gyár, Pálffy-féle gyufagyár, M. kir. dohánygyár, színház, rakpart, közuti vas-híd, délután: Winter testvérek gőzfűrészmalma, m. kir. dohánybevéltő hivatal raktára, első szegedi kenderbevéltő- és finomító-gyártelep, Löwy-féle gőzfűrészmalom meglátogatása. Az akadémisták szombaton reggelig maradtak Szegeden; amikor is Ujvidéken át utjokat folytatták az al-Dunára. Az utiter 13 napot vesz igénybe. Csütörtökön este a Hétválasztó udvarhelyiségében vidám ismerkedő-estélyt tartottak a fiatalok. Az ismerkedő estélyen megjelentek a szegedi kereskedelmi iskola tanárai, Kulinyi Zsigmond a szegedi iparkamara titkára, több reáliskolai tanár és Szegedi Endre zenedei igazgató. A vidám és lelkes fiatalság pompásan mulatott. A jó debreczeni szellem — írja a „Sz-i N-ó” — különösen akkor csillan ki belőlük, mikor elhuzatták a czigányokkal a Kossuth-nótát és annak végeztével állva üritettek poharat Kossuth Lajos egészségére.

* **Esküvő.** Dr. Vass Antal debreczeni kir. táblai tanácsjegyző, a magyar bírói kar egyik nagy jövőjű ifju tagja, a debreczeni társadalom közkedvelt alakja, csütörtökön, azaz f. hó 14-én esküdött örök hűséget Kertész Ilonka kisasszonynak, Kertész Nándor szabadkai nyug. városi tanácsnok szép, kedves és szellemes leányának. Esküvő után, mely szűk családi körben folyt le, a fiatal pár Szabadkaról Debreczenbe utazott. Öszinte szívből kívánunk boldogságot az ifju párnak tiszta szerelemből kötött szép frigyére!

* **Debreczen zárszámadása.** A városi számvétség összeállította Debreczen város 1890-ik évi zárszámadását. E szerint az összes bevételek 1,455,416 frt II kr-ra, az összes kiadások pedig 1,453,094, frt 28 kr-ra rugtak, így a pénztári maradvány 2321 frt 83 kr. A város vagyonának tiszta becsértéke: 14,990,584 frt 20 kr, tehát csekély híjjával csaknem tízenöt millió frt.

* **Ünnepi isteni tiszteletek.** Holnap, ünnep első napján, d. e. a ref. nagytemplomban K i s s Albert lelkész, a kis templomban N e m e t h y Lajos lelkész, a czeplé-utcai templomban D i c s ö f i József lelkész, az ispotályi templomban pedig K ö n y v e s T ö t h Kálmán lelkész predikál. D. u. és ünnep második napján a legátusok végzik az isteni tiszteletet. Az ág. evang. templomban holnap d. e. M a t h e r n y Lajos lelkész predikál, ünnep második napján pedig konfirmáció lesz. A r. kath. templomban első nap M a k u c z Ernő, másodnap G ö r g é n y i Jenő tart szent beszédet. Solot L i c h t e n s t e i n Aranka és B e r n á t h Flóra kisasszonyok fognak énekelni.

A **„Csokonai kör”** tavaszi táncmulatsága f. hó 30-án tartatik meg a nagyerdei vidamban. A rendező-bizottság ma délben tisztelt gróf Dégenfeld Józsefné urhölgy ő méltóságánál s fölkererte őt a védnökség elfogadására. A grófné szívesen engedett a rendezőség kérelmének s elfogadta a védnökséget.

* **Sétahangverseny.** A „Margit-fürdő” vendéglőjében holnap és holnapután, esti 6 órakor, a katonai zenekar sétahangversenyt rendez. A holnapi hangverseny műsora a következő: 1. „Magyar népdal-induló.” 2. Nyitány „Albin” operából, Flotóvtól. 3. „Jonathán-keringő,” Millöckertől. 4. „Elvesztett szerencse,” Eilenbergtől. — 5. „Simplicius” quadrille, Strausztól. 6. Részlet a „Parasztbecsület” operából, Czapektól. — 7. „Hygiea” polka, Növcsektől. — 8. „Arie e Air” Sullivántól. 9. „Babatündér,” ballet Bayertől. 10. Rákóczi-induló. — A hétfői hangverseny műsora pedig a következő: „Dormus”-induló, Sarochtól. 2. „Örömdal” nyitánya, Flotóvtól. 3. „Ange d'amour,” keringő Waldteufeltől. 4. „Arie e Air,” Sullivántól. 5. „Bécsi dalok,” Hornytól. 6. Részlet „Macbeth” operából, Verdítől. 7. „Tréfás polka,” Czapektól. 8. Dal, Czi-bulkától. 9. Egyveleg a „Proféta” operából, Meyerbeertől. 10. „Magyar népdal-induló.”

* **A helyi vasút vonatal** a pünkösti ünnepek alatt reggeli 6 órától déli 12 óráig minden 20 perczben; délutáni 1 órától esti 10 órától minden 12 perczben fognak közlekedni, úgy hogy az összes vonatok száma egy-egy nap 122-től fog kitenni.

* **Hymen.** Frank Mihály m. á. v. mérnök s tartalékos tüzérhadnagy f. hó 26-án tartja esküvőjét Klauber Szidónia kisasszonnyal a verseczi izr. imaházban.

* **Hangverseny.** A zenede növendékeinek hangversenye, mint erről értesültünk, f. hó 21-re tüzetett ki. A műsort közelebb közeljük. — de annyit addig is fölemlíthetünk, hogy az a növendékek fokozatos haladásának megfelelőleg könnyebb s teljes technikai ügyességet igénylő zeneművekből — és pedig a classicus zeneszerzők műveiből, szalondarabok, dalművek s a magyar zene termékeiből van változatosan összeállítva. — A hangverseny tanulságos lesz annak megítélésére is, — hogy a zenedében mily nagy gond fordítatik az üteny érzék kifejtésére az együtt játszás, valamint a helyes hangtálalásra a karban éneklés által. — Mind ez előny a magántanításnál elesik, mert az együtt gyakorlásra hiányzik az alkalom. A zenedében való tanulás ebből a szempontból, meggyőződésünk szerint, még azon növendékeknek is melegen ajánlható, kik otthon magánórákat vesznek. De hogy magánórák nélkül is, kellő igyekezet mellett, rövid 2—3 év alatt minő eredmény érhető el: a növendékekre utalunk, kik, egy kivételével, mindnyájan kizárólag csak a zenedében nyert tanításnak köszönhetik zeneismeretüket. — A hangverseny iránt, melyen mintegy 24 növendék mutatja be előmenetelét, általában nagy érdeklődés mutatkozik.

* **Holdfogyatkozás.** Május 23-án az esti órákban teljes holdfogyatkozás lesz. A holdfogyatkozás Ausztráliában, Ázsiában és Európában lesz látható. A holdfogyatkozás esti 5 óra 55 perczkor kezdődik, a teljes elhomályosulás 6 óra 55 perczkor áll be, s 8 óra 14 perczig tart, és az egész égi tűnemény 9 óra 23 perczkor ér véget. Kíváncsi nézők szívesen láttatnak.

x **Olvasóink figyelmébe** ajánljuk az egyesült magyarhoni üveggyár részvénytársaság debreczeni raktárának mai számunkban közölt hirdetését. E raktárt közelebb fel fogják osztlatni s e miatt az összes készletek tetemesen lesz állított áron árusítottak el. Szébbnél szebb üveg és porcellánárúk kaphatók e raktárban, melyek nem csupán házi használatra, hanem szobadiszre is igen alkalmasak. S a ki jutányos áron akar ilyen cikkekhez jutni, az ne mulassza el a kedvező alkalmat, melyet e kiárusítás nyújt, hanem igyekezzék szükségleteit minél előbb beszerezni, mert ezen árúk nagy kelendősége miatt a készlet sokáig nem tart.

* **Egy szegény bérlő ember** a kismester-utczától a Látóképig való országuton elveszítette bugyellárását, 50 forinttal együtt. Kéretik a becsületes megtaláló, hogy azt a II-ik kerületi kapitánysághoz, vagy szerkesztőségünknel jelentse be, egy szegény családnak okoz vele nagy örömet.

x **A legkiválóbb orvosok nyilatkozatai** szerint: Mattoni Giesshübli savanyuvize a légző- és emésztési szervek betegségeinél kitűnő gyógyhatással bír. Ugyazintén mindenütt, a hol az utóbbi években járványos betegségek uralkodtak, kiváló profilaktikus szernek bizonyult. Mint diatetikai ital Mattoni Giesshüblije egyedül áll a maga nemében, mert nincs ásványvíz, mely folytonos használatra annyira alkalmas volna, mint eme savanyuvíz, nem bír semmiféle mellékizzel, nevezetesen pedig nem érezhető benne sem sav, sem mész vagy gipsz, mely alkatrészek egyéb, de különösen a földes savanyuvizekben igen nagy mennyiségben vannak jelen. E kiváló és tiszta alkalikus savanyuvízre nézve jellegző tulajdonságának, melylyel természetes ásványvizeknél csak felelő ritkán találkozunk, köszöni Mattoni Giesshüblije, hogy a legközelebbi időben nagy mennyiségben áruba bocsátott különféle savanyuvizek daczára, szétküldött palackjainak száma állandóan emelkedik, oly anyira, hogy Ausztra-Magyarországon nincs ásványvíz, mely nagyobb kelendőségnek örvendene.

Irodalom és művészet.

A szabadságharcz szobra. A szabadságharcz-szobor bizottsága kedden délután határozott a kiadandó tiszteletdíjak tárgyában; kimondotta, hogy a legközelebb összehívandó ülés alkalmával megállapítandó lesz véglegesen a szobor helye; ugyanakkor ki fogják egészíteni a bizottságot száz tagra és megállapítják a további gyűjtés módjait. Elhatározták továbbá, hogy a pályadíj kitűzött 6000 forintot, mint pályadíjat nem adják ki, de másrészt méltányossági okoknál fogva szükségesnek tartják, hogy a pályázatban résztvevő művészek tiszteletdíjban részesüljenek. Ki fogják tehát adni a 6000 forintot, mint honoráriumot, még pedig úgy, hogy abból Strobl, Zala és Róna, egyenként 1200—1200 frtot s Donáth, Szécsi és Köllő, egyenként 600—600 forintot kapnak.

CSARNOK.

Pünköst ünnepre csendül a harang,
S imára tódul a hívő sereg;
A s óban ma szentlelek szövaland,
Ihletve hallgatják az emberek.
Az eszme, érzés felmagasztosul,
Fennen dobog a hiveknek szive:
S míg az szent ihletéstől itással,
Vágyunk, reményünk elszáll m e s s z i r e.

Nagy ünnep van ma széles e világon,
Nekünk is volt fényes nagy ünnepünk!
Örömjaj kelt a Tisza-Duna tájon,
Leikünk sajog, hogy ez már rég letűnt, —
Volt profétánk, kinek lángzó szavára
Szabadságvágytól lángolt e haza,
S igéinek hatalmas szózatába
Főnségesen Isten-hang szólala! . . .

Az ünnep eltűnt . . . mért is jön meg újra,
Midőn ma mindent megfordítva lát,
Künn tartja ősz profétánk honfi buja
S aggódva onnan nézi a hazát;
Hol korcs eldök, nem tekintve multra,
Egyenként adják föl az ősjogot,
Házát a magyar önmagára gyújtja,
A szent igaz tűz rég ellobogott.

Nem lobogott el . . . ősz forrása ott van
A messzeségben, idegen hazában,
Feléd eseng faradva, tikkadottan
Küzdelve közt a magyar nép sováran,
Ó küldj szent lángot száműzött profétánk
E küzdelmek viharában nekünk, —
E láng ha fényt, sugárt ihletve vet ránk:
Méltó leend úgy pünköst ünnepünk!

Benedek János.

Szerkesztői üzenet.

Andrásfalvi Márton urnak, Jassy. [Románia.]
A honvágy mindenestre igen alkalmas érzelem arra, hogy annak a lant hurjain kifejezést adjunk. A magyar irodalomnak e téren egyik legszebb terméke Kerényi e k „Honvágy” cz. költeménye [Parton állok, hol zajongva habra hab totul stb], vagy régiebb időből a bujdosó kurucok dala [Ősi harmat után fujdogál a téli szél. . . stb]. Tagadhatatlan, hogy az ön verséből is a honvágy igaz érzelve szól, hanem technikája nagyon fogyatékos, versének külformája nagyon kezdetleges, már pedig a beltartalom és csinos külső forma együtt teszik a verset. Sajnáljuk tehát, hogy a külső forma pongyolasága miatt versét nem közölhetjük. Szívesebben vennők öntől, ha romániai levelekkel keresne föl bennünket, ismertelné az ottani társadalmi és politikai viszonyokat. Az ilyen leveleknek nagy hasznát vehetnők s a tisztelet-példányt se sajnálnók értök.

T. M. Pércs. Fogadják köszönetünket a rokon-szenves sorokért. Beküldött verse — egy kis simítás-sal — közölhető lesz. De miután versekkel bőven el vagyunk látva [hisz munkatársainknak legnagyobb része poeta-ember], szívesebben vennők nagysádtól, ha prózai dolgozatokkal keresne föl bennünket, mert azokra több szükségünk van.

s-ly urnak, helyben. Olyan közgyűlésekről, melyekre meghívót nem kapunk, nem közölhetünk tudósítást. Ha az egyes társulatok és egyletek azt kívánják, hogy a hírlapíró az ő érdekükben fáradjon: akkor legyenek annyi figyelemmel a lapok iránt, hogy számukra meghívót küldjenek. Ez a legkevesebb, mit a hírlapíró tőlük megvárhat.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde. Május 15-én. Buza tavaszra — pénz, — áru, máj.—jun. 10'23 pénz, 10'25 áru, őszre 9'75 pénz 9'77 áru. — Tengeri (új) 1891. máj.—jun. 6'67 pénz, 6'69 áru. Zab őszre 6'34 pénz, 6'36 áru, őszre 6'77 pénz, 6'86 áru. Káposztarepce aug.—szept. 16⁹/₈ pénz, 17⁷/₈ áru.

Köbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

május 14.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronként 300—400 klgron felüli sulyban) 42.50—44.50. Öreg közép (páronként 300—400 klgr. sulyban) —. — 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) 45.—46.50 4. Fialat közép (páronként 251—320 klgr. sulyban) 45.50—46.50 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) 47.—47.50 II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) 42.50—44.50 7. Közép (páronként 220—280 klgr. sulyban) 45.—45.50 8. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 46.—47.—. III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban, 45.50—46.— 10. Közép (páronként 220—260 klgr. sulyban) 45.50—46.— 11. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 45.—46.— Sertés létszám: május 12. napján volt készlet 137.347 darab. A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hizalni való sertés — — —, malacz (4—11 hónapos korban) felhajtott 2451 drb.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**

Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő,
Dr. Bakonyi Samu főmunkatárs.

Szives tudomásul!

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy szikvizgyáramat **Bárany-utca 2218. sz.** házamnál (**Nagy-Várad-utca felől, a jobb oldalon harmadik ház**) ujonnan felépült s furott kuttal s vízvezetékekkel ellátott gyárihelyiségbe tettem át.

Gyáramat sok évi tapasztalatom után kitűnő francia gépezettel szereltem fel és legnagyobb részben új, kifogástalan üvegekkel láttam el, úgy, hogy abban a helyzetben vagyok, miszerint tisztelt vevőimnek kitűnő, a

legnagyobb tisztasággal kezelt, kristály tiszta

szénsavas vizet

szolgáltatathatok.

Egyuttal 12 évi támogatását köszönve, azt továbbra is kérem.

Mély tisztelettel

260 1—1 **SZLIUKA ISTVÁN.**

Kardos László

Czegléd-utca.

Ajánlja:

kitűnő szines

függönyeit,

ágy terítőit,

olcsó és igen jó

BUTORSZÖVEGTEIT

221.

2.—

Borivóknak, kik a bort savanyvízzel szedve, retik vegyíteni, mindenképp e'őt!

MATTONI-FELÉ
GISSHÜBLER
Készítők: **SÁVANYÓ-KUTY**

Ajánlható: E víz közömbösíti a bor savát és az italnak felette kellemetes, ingerlő mellékhatást ad, annélkül, hogy azt fokozta foztandó.

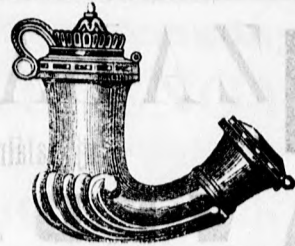
Köszénkátrányt

legjobb minőségben
Zsindely- és deszkatekők behuzására,

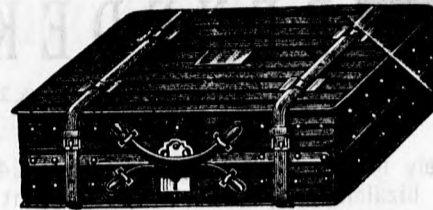
mely által azok tartóssága kétszerre hosszabb, továbbá czulápok, melyek a földbe ásatnak, kerítések s gazdasági eszközök befestésére hordókban a 50 egész 200 kiló sulytaralommal; továbbá saját gyártmányu

coaksot

(pirszen) kovácsok és lakatosok részére ajánlja jutányos ár mellett
a légszeszgyár igazgatósága Debreczenben.

Adler-féle tajtkpipák gyári raktára.

98 100—10

Mindenféle **utazási- és toilette-czikk**ek legjutányosabb árban kaphatók
Szent-Királyi Tivadar
műiparuk raktárában
Debreczen, városház épületében.

A „MARGIT“ FÜRDŐ-INTÉZET

a kor minden kényelmével és kellékeivel ellátott

hidegviz-gyógyintézete

Május hó 1-én megnyitattott.

Beiratkozhatni a nap bármely órájában, a fürdőintézet irodájában.
A gyógyintézetet a legjutányosabb árak mellett bocsátom a nagyérdemű közönség használatára.

Beiratási díj egyszersmindenkorra . . . 3 frt.
Egy heti használat naponta kétszer . . . 5 frt.
Egy heti „ „ egyszer . . . 3 frt.
A kiszolgáló gyógykezelőnek hetenként . . . 1 frt.

A gyógyintézet nyitva van:

Minden nap reggel 5 órától 9 óráig férfiaknak.
„ „ 9 „ 12 „ „ nőknek.
„ délután 4 „ 7 „ férfiaknak.

A gyógyintézet folytonos orvosi felügyelet alatt áll és a gyógyszeremlyezet a leghirvesebb gyógyintézetekből lettek szerződötve.

A gyógyintézet, mint eddig M. U. Dr. Tihanyi Sámuel orvos ur személyes felügyelete alatt áll, ki az egyes gyógyműveleteket meghatározza. Más orvosok gyógyrendelményei tekintetbe vétetnek és a szerint eszközöltetnek.

A nagyérdemű közönség minél tömegesebb látogatását kéri

tisztelettel

220. A—3.

A TULAJDONOS.

Az egyesült magyarhoni

üveggyár részvénytársaság

debreczeni raktárát (Piacz, 1903. Weisz Sándor ur házában)

feloszlattván, a raktár helyiségében található

összes üveg- és porcellán-áruk

míg a készlet tart

== T E T E M E S E N ==

leszállított árákon,

készízetés mellett elárusittatnak.

254 5—2

221.

2.—

SZABADALMAKAT
 új találmányokra kieszközöl és értékesít és
VÉDJEGYEKET
 lajstromoztat minden államban
BENEDEK LAJOS és TÁRSAI
 184. SZABADALMI IRODÁJA 3-2.
 BUDAPEST, MUZEUM-KÖRUT 10.,
 mely iroda a keresk. miniszterium 24324/86. számú körrendeletével a föltalálók
 bizalmába ajánlatott és évenként 500-nál több szabadalmat eszközöl ki.

Szives tudomásul.

Figyelmeztetjük a n. é. közönséget, hogy mi Kapferer és Tsa verseny-társunkkal, valamint ehhez hasonló céggel semminemű összeköttetésben nem állunk, és a mi eredeti Kneip Sebestyén-féle egészségi fehérneműnk csak akkor valódi, ha minden egyes darab a mi piros, Wörishofen látképevel bíró védjegyünkkel van ellátva.

Kneipp Sebestyén plébános-féle
 eredeti tiszta szövésű

egészségi fehérneműje.

Első osztrák gyártmány.

Egyedüli főraktár nagyban és kiskeresletben

Wenninger Károly és Spiekermann Egon cégénél.

BÉCS, I. GRABEN 8

Fióközlet VI. Alserstrasse 27.

Illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

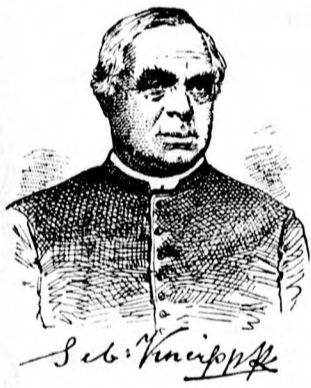
Czim:

Haupt-depot Knéipp'scher Gesundheitswäsche

75.

WIEN, I. GRABEN 8.

10-2

Uszoda megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy a kedvező idő beálltával

FEDETT USZODÁMAT

folyó év május 1-én megnyitottam.

Az uszoda medenczéje 22 R. fokra van felmelegítve és az egész helyiség fűtve van, úgy, hogy állandóan 20 fok a levegő. — Az úszás tanítást a budapesti úszómester **Végh Lajos** fogja eszközölni.

Beiratkozhatni a fürdőpénztárnál bármikor.

Az uszoda nyitva van mindennap

reggel 5-től 9-ig férfiaknak

„ 9-től 1 óráig nőknek és egész délután férfiaknak

FÜRDÉSI DIJ:

Felnőtteknek — egyszeri használat — 30 kr.

Tanulók, gyermekek és katonák részére 20 kr.

Beiratkozás úszás tanulásra 1 frt.

Minden úszó lezke 10 kr.

Felzabaduláskor 1 frt.

Idény bérlet személyenként 6 frt. 220—B 3.

A nagyérdemű közönség minél tömegesebb látogatását kéri

tisztelettel

a tulajdonos.

Kaszanyitzky Endre

ELŐBB

KUHINKA ISTVÁN K.

Debreczen, főpiacz 1900.

Ajánlja a legnagyobb választékkal ujonnan berendezett:

Üveg-, porcellán-, lámpa-, berndorfi alpacca-, Chinaezüst-, evőeszközök s konyhaeszközök

NAGY RAKTÁRÁT

Üveg-, ivó és liqueur készletek, porcellán evő-, kávé-, feketekávé-, tea és mosdó-készletek, Brünner, Ditmár és hazai gyártmányu

asztali és függőlámpák nap-, meteor és villamléggörrel gyári árak és pontos kiszolgálás mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel teljesítenek. 5-12

Eladó.

N.-Péterfia-Hadház-utcán, a honvédlóvarda mellett, 2800 □ öl veteményes kert, 60.000 ócska téglával, 100 öl tölgyfa gerendával, kitűnő jó vize végett alkalmas gőzgépekkel dolgozó gyártelepnek, különösen szőlőművelés alá is, kiváló jó homoktalaj, egyrésze mintegy 800 □ öl, már be is van telepítve csemege szőlővel.

Értekezhetni N.-Mester-utcán

298 5-3

Parragh Mór,

gőzmalom tulajdonosnál.

218 Eladó

a kis Macson a Dragota tanyán:

4 darab 12 méteres

3 » 8 »

3 » 4 » szépen kifaragott

váju, továbbá: 60 öl tüzi **ákácza** és 500 drb **szerszámnak való fa.**

Értekezhetni a helyszínén a tulajdonossal. 2-2

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÈGNÈL

DEBRECZEN, RÓZSATÉR.

Nagyválasztékban kaphatók:

napernyők,

női, férfi- és gyermek-

harisnyák

207

18

olcsó, szabott árakban.

Uj temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

ujjonnan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Czepléd-utca 2155. szám alatt, a gyógyszerházzal szemben.

Becses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmánál fogva üzletemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkívántató

ércz, fa és mindennemű behuzott, egyszerű és diszes koporsók,

hallotti kellékek, gyászkozsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeihez mért

tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főtörökvésem leend mindig a szolid verseny betartása mellett a szigorú pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemű temetések rendezését, helyben, mint vidéken. — Hullaszállítás minden irányban.

Ércz, mű, és élővirág koszorúk előállítását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kívánalmaihoz mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégíthessem ki.

Debreczen, 1891. április hó.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY,

180

—18

Fürdő-megnyitás.

Az erdőbényei erős vasgálicz és timsós tartalmu gyógyfürdő, 1891 május 1-én megnyitott.

Kiváló sikerrel használható: görvéllykóros, csuzos, köszvényes bántalmaknál; ily természetű idegszabáknál, izületdaganatoknál, izületmereségnél, csonthártyalobnál, izombénulásoknál, bőrbántalmaknál. A női ivarszerek betegségeiben, minők: havi rendellenességek, kifolyások, méh körüli izzadmányok, hólyaghurut, hólyaggyengeség, sápkór, vérhiány, ideges gyengeség és ideges izgatottság szintén kitünő gyógyhatása van.

Kellemes, enyhe egyenletes, élenyus, por- és szelmentes hegyi légkörénél fogva, üdülő gyógymenhely idült torok-, légső-, tüdő-, fül- és szembántalmakban s malarialázban szenvedők részére.

Orvosi rendeletre kaphatók és alkalmazhatók: bényei vastím föld, póstyéni kéniszap-, francsbadi lápföld- és lápsó-, erzsébet-sófürdői sóskivonat-fürdők; massage-, savó- és tejgyógymód.

Iró gyógymódhoz folyvást készletben van friss töltésű bártfai, francsbadi, roncsnói, levigói, halli, csizi, lipiki, karlsbadi, marienbadi, luhi, mohai gleichenbergi, seltersi s budai ásványvizek.

A t. vendégek használatára s rendelkezésére áll 30 átjavított csinos, egészséges szoba 10 porcellán-, 50 fakáddal.

Építettett új tágas étterem, olvasó szoba. Szórakoztatásra szolgál: lapok, kölesönkönyvtár, zongora, naponkinti térszene, függő s dobó tekepálya, cséllővő tér; bővített sétány, kényelmes padokkal ellátva, lassan emelkedő árnyékos erdei utak.

Jó, izletes és olcsó konyha és pontos kiszolgálásról kezeség nyújtatik.

Uj izraelita s izletes ételket szolgáltató vendéglős is van.

Helyben van posta, kézi gyógytár. Fürdőorvos: dr. Kun Zoltán.

Vasuti s távirdaállomás Liszka-Tolesván (Zemplenmegye), hol kocsik mindig kaphatók. A fürdőhöz onnan kis óra alatt, jó országuton juthatni.

Minden felvilágosítást készségesen nyújt

Schwinger Sándor

fürdő-bérlő.

252

3—2

Menyasszonyi KELENGYE

91. saját gyártmányu 52—32

fehèrneműekből

legnagyobb választékban

Kunz József és Társa

cégnél, kistemplom bazár 1.

Leszállított árak!

Atyámtól átvett üveg, porcellán és konyha berendezési üzletben tülhalmazott raktár miatt az összes asztali thea, kávé, mocca készleteket, függő lámpákat, fa- és bádog-tálcákat, virág-vázákat, dísz-korsókat a mai naptól leszállított

gyári árakon

szolgálom.

Debreczen, 1891. május hó.

Tisztelettel

251 15—3

Uj. Pájer József.

Uj üzlet!

A n. é. tisztelt közönség b. tudomására hozom, hogy a

rózsa-tér 12. sz. a. Stahl G. ur házában,

a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

fűszer, festék, liszt és ásványviz

kereskedésemet megnyitottam, a melyet változatlan elvem mellett a legszolidabb alapon folytatok; ezuttal nyilik alkalmam igen tisztelt vevőimnek eddig irántam tanúsított bizalmukat megköszönni és kérem ujjabb vállalatomat szives pártfogásukkal továbbra is támogatni.

133

Tisztelettel

20—10

KOHN HENRIK

Főüzlet: rózsater 12. Sz. Flóközlet: főutca 1712. sz.

Stern József és Testvére

faárúgyára

DEBRECZENBEN.

263

Kitünő minőségű száraz

5—2

parkétát és hajópadlót

ajánl legjutányosabb árban.

NIEDERSELTESI ÁSVÁNYFORRÁS.

A 9-ik század óta ismert és ösziók óta híres **niederseltesi** ásványforrás vize, mely azelőtt a nassau herczegség, most pedig a porosz királyi uradalom tulajdona, úgy mint azelőtt most is **csakis** alólírott kutkezelőség által minden hozzátétel nélkül palaczkba és korszókba föltve, az elterjedt ismertető jellel ellátva kerül szétküldésre.

Töltésre kívülünk senkinek sincs engedélye.

Megrendelésnél tessék határozottan a

NIEDERSELTESI VIZET

megnevezni. Ezen **niederseltesi** ásványviz, valamint a porosz királyi uradalmi birtokban lévő többi ásványvizek u. m. az **emsi** (Kränche, Kessel és Kaiserbrunnen) **fachingeni**, **geilnai**, **weilbachi** és **schwalbachi** vizek minden ismert ásványvizkereskedésben és gyógyszerárban kaphatók és szétküldésük az illető kutkezelőségek, az **ehrenbreitensteini** királyi ásványviz raktárkezelőség és alólírott által történik.

Niederselters, 1891. május havában.

Kir. porosz kutkezelőség.

254

3—1

TÓTH GYULA

ELŐBB

TÓTH LAJOS és TÁRSA

vaskereskedése Debreczen, főpiacz városház sarkán.

Ajánl:

Gazdáknak
mezőgazdasági eszközöket,
GAZDASSZONYOKNAK
konyha felszereléseket,

Iparosoknak
minden iparághoz tartozó, a közönségestől a legfinomabb aczél szerszámokat
utóbbiaképt minden darab jótállás mellett.

Épület-vállalkozóknak
mindenfélé vasalásokat vasban és rézben a legszolidabb készítményekben

Legjutányosabb árak.

227.   100—33.

Nyomatott a »Debreczen« nyomda részvénytársaságnál 1891.